

Examenul național de bacalaureat 2024

Proba E. d)

Filosofie

Varianta 3

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÉTÉL

(30 pont)

Írja a vizsgalapra csak a feladatok sorszámát, és tüntesse fel mellettük a helyes válasznak megfelelő betűjelet! Csak egyetlen helyes válaszlehetőség létezik

1. Ha J.P. Sartre állítása szerint az *egzisztencia megelőzi az esszenciát*, akkor:
 - a. az emberi természet adott
 - b. nem tevődik fel az felelősség kérdése
 - c. nem létezik előre meghatározott emberi természet
 - d. az ember esetében némely tulajdonság meghatározó
2. Az eudaimonista, valamint a hedonista etika:
 - a. alkalmazott etika
 - b. deontológiai etika
 - c. teleológikus etika
 - d. esztétikai etika
3. Az alkalmazott etika egyik sajátos kérdésköre:
 - a. az eutanázia
 - b. az igazság
 - c. a szépség
 - d. a kötelesség
4. A negatív szabadság biztosításának feltétele:
 - a. az állami kényszer
 - b. az államnak az egyén életében való nagymértékű beavatkozása
 - c. az egyének államnak való alárendelése
 - d. az állami beavatkozás minimumra való korlátozása
5. L. Blaga szerint az *élet értelme*:
 - a. létezés a közvetlenül
 - b. a túlélés ösztöne
 - c. az alkotói sors
 - d. a biztonság érzése
6. A kontraktualista filozófusok szerint a természeti állapotból a társadalmi állapotba való átmenet alapja:
 - a. az adás-vételi szerződés
 - b. a házassági szerződés
 - c. a társadalmi szerződés
 - d. a munkaszerződés
7. Az alkalmazott etika problémái:
 - a. biztosak
 - b. elviek
 - c. vitatottak
 - d. megoldottak
8. J. St. Mill szerint az erkölcs alapja:
 - a. a hasznosság
 - b. a bölcsesség
 - c. a kötelesség
 - d. a ráció

9. A kanti deontológiai etika szerint, egy cselekvésnek akkor van morális értéke, ha:

- a. induktív eljárás
- b. érzéki elégtételt eredményez
- c. a kategorikus imperativusz által vezérelt
- d. az ösztönök által meghatározott

10. Az egzisztencialista filozófia szerint az *abszolút szabadság* összekapcsolható:

- a. az abszolút szépséggel
- b. az abszolút törvénnyel
- c. az abszolút felelősséggel
- d. az abszolút hasznossággal

II. TÉTEL

(30 pont)

A. Elemezze egy oldalban filozófiai szempontból a *politikai hatalom* és az *egyéni szabadság* közötti viszonyt. Pontot ér:

- a) egy filozófus megnevezése, aki az írásaiban a *politikai hatalom* és az *egyéni szabadság* közötti kapcsolat kérdéskörét taglalja **1 pont**
- b) a *politikai hatalom* és az *egyéni szabadság* viszonya közötti viszonyra vonatkozó filozófiai tézisnek/gondolatnak a megnevezése **2 pont**
- c) a b) alpontban nevesített filozófiai tézis/gondolat kifejtése **6 pont**
- d) a megnevezett tézis/gondolat egy konkrét, a kortárs társadalomból merített példával való szemléltetése **4 pont**
- e) nevezze meg egy demokratikus rendszer működésére nézve a törvény előtti egyenlőség tiszteletben nem tartásának következményét **1 pont**
- f) a szaknyelv megfelelő használata **1 pont**
- g) a pontosított terjedelem betartása **1 pont**

B. Érveljen az alábbi tézis mellett vagy ellen: *Így a legfőbb és legfontosabb cél amit a közösségekbe szerveződő emberek követnek és fontosnak tartanak, és alárendelik magukat egy kormányzásnak, az az, hogy megőrizzék a tulajdonukat, mely tekintetében a természeti állapot sok hiányosságot mutat.* **8 pont**

C. Szemléltesse egy konkrét példa által a szabadság és a kényszer közötti viszony szerepét/ fontosságát a kortárs társadalomban! **6 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

Ha valaki kimagaslik ugyan fuvolázás művészetében, de nagyon is alant marad származás és szépség tekintetében, s ha még ezen kiválóságok (a származás és a testi szépség) mindegyike nagyobb adomány is, mint a fuvolázás művészete, mint ha ezek viszonylagosan inkább felülmúlják a fuvolázás művészetét, mint amennyire a fuvalás a maga művészetében tútesz másokon: mégis neki kell juttatni a kiemelkedően jó fuvalát.(...) Mivel az egyenlőség és a teljes egyenlőtlenség igazságtalanok az egyének között akik nem egyenlők vagy egyenlőtlenebbek csak egy nézőpontból, minden alkotmány amelyben az egyenlőség és az egyenlőtlenség ily módon van megalapozva szükségszerűen korruptok.

(Arisztotelész, *Politika*)

1. Fogalmazza meg az adott szöveg alapján Arisztotelész felfogását az egyenlőségről! **4 pont**

2. Mutasson rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, ahol a fogalmakat filozófiai értelmükben használja, az *igazságosság* és *egyenlőség* fogalmai közötti összefüggésre! Pontot ér:

- a) a két fogalom filozófiai értelemben vett használata **2 pont**
- b) a megadott kifejezések közötti összefüggés magyarázata **6 pont**
- c) a szöveg koherenciája **1 pont**
- d) a terjedelmi követelmény betartása **1 pont**

3. Indokolja meg a szövegben megjelenő filozófiai nézőpont időszerűségére vonatkozó álláspontját! **6 pont**

B. Tudva azt, hogy *csakis az ember rendelkezik az öntudata által adott egyedi, elpusztíthatatlan és egyéni struktúrával:*

- 1. Nevezze meg a emberi természet két jellemzőjét filozófiai szempontból! **4 pont**
- 2. Érvekkel támassza alá azon gondolatot, mely szerint a filozófia hozzájárulhat egy tizenéves emberi természethez való kritikus viszonyulásának kialakulásához! **6 pont**